3) Δυνάμει τοῦ ἐδαφίου 3 τοῦ ἄρθρου 95, ὁ κανόνας τῆς μή εἰσαγωγῆς διακρίσεων πού διατυπώνεται στά δύο πρῶτα ἐδάφια τοῦ ἴδιου ἄρθρου ἀπέκτησε πλήρη ἰσχύ ἀπό τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1962. Δέν ἐπιτρέπεται πλέον σέ ἕνα Κράτος μέλος νά διατηρεῖ, μετά τήν ἡμερομηνία αὐτή, προϋφισταμένη φορολογικῆ διάκριση στό σύστημα εἰσαγωγῆς ἀποσταγμάτων πού προέρχονται ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη.

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Koopmans O'Keeffe

Bosco Touffait Due Everling

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 27 Μαΐου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ FRANCESCO CAPOTORTI ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΤΗΝ 1η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

1. Οἱ δύο προδικαστικές διαδικασίες στίς ὁποῖες ἀναφέρονται οἱ παροῦσες προτάσεις, ἐγείρουν ταυτόσημα προβλήματα ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἀναφερόμενα στή γνωστή ἀπαγόρευση ἐπιβολῆς ἐθνικῶν φόρων πού νά εἰσάγουν διακρίσεις. Τά ἐρωτήματα πού σᾶς τέθηκαν προέρχονται ἀπό τό Corte d'appello τοῦ Μιλάνου καί ἀφοροῦν δύο ἀγωγές οἱ ὁποῖες ἐγέρθηκαν τό 1976 καί τό 1977 ἀντίστοιχα, ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις Essevi τοῦ Μιλάνου καί Salengo τῆς Γένοβας κατά τῆς Amministrazione italiana delle finanze. Οἱ ἐνάγουσες ζητοῦσαν πρωτοβαθμίως καί τό πέτυχαν μέ τίς ἀποφάσεις τῆς 1ης Ἰουνίου καί τῆς 7ης Ὀκτωβρίου 1978 τοῦ Tribunale di Milano, νά καταδικασθεῖ ἡ ἐναγόμενη νά ἐπιστρέψει τά ποσά πού εἰσπράχθηκαν ὡς κρατικοί φόροι ἐπιβληθέντες ἐπί διαφόρων ποσοτήτων γαλλικοῦ κονιάκ τίς ὁποῖες εἶχε εἰσαγάγει ἡ ἐπιχείρηση Salengo μεταξύ 1960 καί 1971 καί ἡ ἑταιρεία Essevi μεταξύ

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἰταλικά.

1962 καί 1967. Τό Corte d'appello τοῦ Μιλάνου κλήθηκε δευτεροβαθμίως νά ἀποφανθεῖ περί τοῦ ἐάν τό καθεστώς τῶν κρατικῶν φόρων ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος, τό ὁποῖο στηρίζεται ἐπί ἰταλικῶν νόμων τοῦ 1936 (οἱ ὁποῖοι ὑπέστησαν κατόπιν τροποποιήσεις), συμβιβάζεται μέ τό ἀνωτέρω ἄρθρο 95· τό γεγονός αὐτό ἐξηγεῖ γιατί ἐπιλέχθηκε ἡ διαδικασία τήν ὁποία θεσπίζει τό ἄρθρο 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Σχετικά μέ τά χαρακτηριστικά τῆς ἐν λόγω φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, εἶναι ἐνδιαφέρον νά ὑπογραμμισθεῖ ὅτι κατά τήν ἐποχή τῶν περιστατικῶν, τό ὕψος της ἦταν ἀνάλογο πρός τήν ποσότητα καθαροῦ οἰνοπνεύματος ἡ ὁποία περιείχετο σέ κάθε προϊόν, ὅτι τά ἀποστάγματα τοῦ οἴνου ἀπαλάσονταν κατ' ἀρχήν ἀπό τό φόρο, ἐνῶ προβλέπονταν μειωμένες εἰσφορές γιά ἄλλους τύπους οἰνοπνευμάτων. Ἐντούτοις ἡ ἀπαλλαγή ἤ οἱ μειώσεις ἐφαρμόζονταν μόνο ἐάν εἶχε προηγουμένως διαπιστωθεῖ ἀπό ὑπαλλήλους τῆς Amministrazione finanziaria, κατά τή φάση τῆς παραγωγῆς, ἡ χρήση πρώτων ὑλῶν, γεγονός τό ὁποῖο στήν πράξη περιόριζε τήν ὠφέλεια ἀπό τίς ἀνωτέρω διευκολύνσεις στό οἰνόπνευμα ἐγχώριας παραγωγῆς.

Ἡ Ἐπιτροπή, ἀπό τίς 4 Νοεμβρίου 1965, εἶχε γνωστοποιήσει στήν ἰταλική κυβέρνηση ὅτι θεωροῦσε τήν ἐπιβολή ἐπί τῶν εἰσαγόμενων οἰνοπνευματωδῶν προϊόντων φόρου παραγωγῆς καί κρατικοῦ φόρου, μέ ὅρους βαρύτερους ἐκείνων πού προβλέπονταν γιά τά ἀντίστοιχα ἐγχώρια προϊόντα, ὡς ἀντίθετη πρός τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Μετά ἀπό ἀπάντηση τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, ὑπό ἡμερομηνία 12 Φεβρουαρίου 1966, ἡ ὁποία δικαιολογοῦσε τή διαφοροποιημένη φορολογία ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος σέ σχέση μέ τό σκοπό τῆς διασφαλίσεως τῆς διαθέσεως ὁρισμένων γεωργικῶν πρώτων ὑλῶν οἱ ὁποῖες χρησιμοποιοῦνται ὡς βάση γιά τήν παραγωγή οἰνοπνεύματος, ἡ Ἐπιτροπή διευκρίνησε τίς ἀπόψεις της σέ ἐπιστολή τῆς 8ης Μαΐου 1968. Στήν ἐπιστολή αὐτή, ἀφοῦ ἀναγνώριζε «τήν ὕπαρξη γεωργικῶν προβλημάτων πού δημιουργοῦσε τό οἰνόπνευμα στήν Ἰταλία», ἡ Ἐπιτροπή δήλωνε ὅτι θεωρεῖ «ὅτι οἱ διαφοροποιημένες φορολογίες πού προβλέπει ἡ ἰταλική νομοθεσία καί οἱ ὁποῖες προκύπτουν ἀπό τήν ἐπιβολή ἑνός κρατικοῦ φόρου δύνανται νά διατηρηθοῦν προσωρινά, δεδομένου ὅτι ὁ κρατικός φόρος ἀποτελεῖ, ἀπό μία ἄποψη, ὄργανο τῆς ἰταλικῆς γεωργικῆς πολιτικῆς στόν τομέα τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐφόσον διευκολύνει τή διάθεση στήν ἀγορά οἰνοπνευμάτων πού προέρχονται ἀπό διάφορες πηγές, οἱοδήποτε καί ἄν εἶναι τό κόστος τῆς πρώτης ὕλης». Καλοῦνταν κατά συνέπεια ἡ ἰταλική κυβέρνηση νά τροποποιήσει τήν κανονιστική της ρύθμιση μόνον σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό φόρο παραγωγῆς. Τέλος, ἡ αἰτιολογημένη γνώμη τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1969 ἐπαναλάμβανε τήν ἴδια ἄποψη, ἐπιβεβαιώνοντας, ἀφενός ὅτι ἡ Ἰταλία μποροῦσε νά διατηρήσει *προσωρινά* τίς διαφοροποιήσεις πού ἦταν ἐγγενεῖς στούς κρατικούς φόρους, καί ἀφετέρου, καταλογίζοντας στήν ἰταλική κυβέρνηση τήν παράβαση τοῦ ἄρθρου 95 μόνον γιά τρεῖς περιπτώσεις μειώσεως τοῦ φόρου παραγωγῆς.

Ἑπτά ἔτη ἀργότερα, μέ ἐπιστολή τῆς 31ης Ἰουλίου 1975, ἡ Ἐπιτροπή ἐπέσυρε ἐκ νέου τήν προσοχή τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπί τοῦ προβλήματος τῶν διαφοροποιημένων φορολογιῶν πού ἐπιβάλλονταν στό οἰνόπνευμα, πληροφορώντας την ὅτι καμία ἀπό αὐτές δέν μποροῦσε πλέον νά θεωρηθεῖ δικαιολογημένη, μετά τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τῆς 10ης Δεκεμβρίου 1974 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 48/74, Charmasson (Raccolta 1974, σ. 1383). Ἡ ἐν λόγω ἀπόφαση θεώρησε πράγματι ὡς ἀντίθετα πρός τή συνθήκη, μετά τό τέλος τῆς μεταβατικῆς περιόδου, ὅλα τά ἐμπόδια στίς ἀνταλλαγές ἔστω καί ἐάν ἀποτελοῦσαν μέρος μιᾶς ἐθνικῆς ὀργανώσεως ἀγορᾶς γιά ὁρισμένα γεωργικά προϊόντα, παρέχοντας ἔτσι τή δυνατότητα δικαστικῆς διεκδικήσεως στούς ἰδιῶτες οἱ ὁποῖοι εἶχαν συμφέρον ἀπό τήν κατάργηση τῶν ἐν λόγω ἐμποδίων. Ἡ Ἐπιτροπή, ἐπομένως, προειδοποίησε ὅτι κάθε Κράτος μέλος ὑποχρεοῦνταν νά καταργήσει ἐκεῖνα τά μέτρα τά ὁποῖα θά ἀποδεικνύονταν ὡς ἀσυμβίβαστα μέ τό κοινοτικό δίκαιο ὑπό τό φῶς τῆς προμνησθείσας ἀποφάσεως.

Τό νομοθετικό διάταγμα 46 τῆς 18ης Μαρτίου 1976 (ἄρθρο 20) εἰσήγαγε στήν Ἰταλία ἕνα νέο καθεστώς γιά ὁρισμένα εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα. Ἡ Ἐπιτροπή ὅμως μέ τήν ἀπό 18ης Ἰουνίου 1976 ἐπιστολή γνώρισε στήν ἰταλική κυβέρνηση ὅτι ἐξακολουθοῦσε νά παραβιάζει τό ἄρθρο 95 ὑποβάλλοντας τά εἰσαγόμενα προϊόντα σέ ἀνώτερες φορολογίες ἀπό ἐκεῖνες οἱ ὁποῖες πλήττουν τά ὁμοειδή ἐγχώρια προϊόντα. Ἀπό τήν πλευρά της ἡ ἐν λόγω κυβέρνηση, μέ ἐπιστολή τῆς 28ης Ἰουλίου 1976, χαρακτήρισε τόν κρατικό φόρο ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς μέτρο ἐξισορροπήσεως τοῦ διαφορετικοῦ κόστους παραγωγῆς μεταξύ τῶν οἰνοπνευμάτων πού παράγονται ἀπό διαφορετικές πρῶτες ὕλες, ὡς μέτρο δηλαδή θεμιτό σάν ὄργανο παρεμβάσεως τῆς γεωργικῆς πολιτικῆς, λόγω ἐλλείψεως μιᾶς κοινῆς πολιτικῆς στόν τομέα αὐτό. Ἡ Ἐπιτροπή ὅμως δέν ἔκανε δεκτές τίς σκέψεις οἱ ὁποῖες περιέχονταν στήν τελευταία αὐτή ἐπιστολή καί ἐξέδωσε στίς 31 Ἰουλίου 1978 αἰτιολογημένη γνώμη στήν ὁποία διαπίστωνε ὅτι «ἡ Ἰταλική Δημοκρατία παρέβη τίς ὑποχρεώσεις πού τίς ἐπιβάλλονται ἀπό τή συνθήκη ἐπειδή διατήρησε ... φορολογικές διακρίσεις στόν τομέα ἐφαρμογῆς τοῦ φόρου παραγωγῆς, τοῦ κρατικοῦ φόρου καί τοῦ εἰδικοῦ κρατικοῦ φόρου ἐπί τῶν εἰσαγόμενων οἰνοπνευμάτων τά ὁποῖα προέρχονται ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη».

2. Ἔκρινα ἀναγκαῖο νά ἀνακεφαλαιώσω τή μακρά αὐτή διαμάχη μεταξύ τῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπί τοῦ κατ' οὐσίαν κεντρικοῦ προβλήματος τῆς παρούσας διαδικασίας, κατά τρόπο λεπτομερή, ἰδίως διότι ἡ σημασία ἡ ὁποία πρέπει νά ἀποδοθεῖ στήν ἀρχική ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά ἀντιλεγόμενα ἀκόμη σημεῖα. Μίλησα γιά μακρά διαμάχη — διάρκειας 13 ἐτῶν! — καί δύναμαι νά προσθέσω: διαμάχη χωρίς ἀποτέλεσμα διότι ἡ Ἐπιτροπή δέν ἄσκησε καμία προσφυγή δυνάμει τοῦ ἄρθρου 169 ὡς συνέχεια τῆς αἰτιολογημένης γνώμης τῆς 31ης Ἰουλίου 1978. Ἀντίθετα, σέ ἐθνικό ἐπίπεδο κινήθηκαν τό 1976 καί τό 1977, ὅπως ἤδη λέχθηκε, οἱ δύο διαδικασίες ἀπό τήν ἑταιρεία Essevi καί τήν ἐπιχείρηση Salengo, μετά δέ ἀπό τήν πρωτοβάθμια δίκη, ἡ ὁποία ἀπέληξε εὐνοϊκή γιά τίς ἐνάγουσες ἀπόφαση τοῦ Tribunale di Milano, οἱ ὑποθέσεις ἔφτασαν στό ἐφετεῖο στά πλαίσια τοῦ ὁποίου καί γεννήθηκε ἡ παρούσα διαδικασία. Ὑπάρχει ὡστόσο καί ἕνα ἄλλο γεγονός τό ὁποῖο πρέπει νά ἀναφερθεῖ. Κατά τή διάρκεια τῆς κατ' ἔφεση δίκης, τό ἰταλικό ἀκυρωτικό δικαστήριο ἀποφάνθηκε σέ ὁλομέλεια, μέ τίς ἀποφάσεις 1317 καί 1321 τῆς 1ης Μαρτίου 1979 οἱ ὁποῖες ἀναφέρονταν σέ ἄλλες διαφορές ἀνάλογου περιεχομένου, ὅτι «γιά τίς εἰσαγωγές ὑπό καθεστώς ΕΟΚ ἀποσταγμάτων οἴνου, τουλάχιστον γιά ὅσες πραγματοποιήθηκαν πρίν ἀπό τή γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1969, ἡ διαφοροποιημένη φορολογία πού προκύπτει ἀπό τήν ἐπιβολή τοῦ κρατικοῦ φόρου ὕψους 60 000 λιρετῶν ἀνά ἑκατόλιτρο ἄνυδρου, δέν ὑπολογίζονται στό φορολογικό κόστος τοῦ εἰσαγόμενου προϊόντος». Πρός ὑποστήριξη τῆς θέσεως αὐτῆς τό ἀκυρωτικό δικαστήριο παρατήρησε ὅτι στήν προμνησθεῖσα γνώμη τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1969, ἡ ὁποία ἀπευθυνόταν πρός τήν Ἰταλική Δημοκρατία, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 169 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἡ Ἐπιτροπή εἶχε ρητῶς ἀναγνωρίσει τή δυνατότητα τῆς Ἰταλίας νά ἐφαρμόζει τόν κρατικό φόρο σάν ὄργανο τῆς γεωργικῆς της πολιτικῆς στόν τομέα τοῦ οἰνοπνεύματος καί νά διατηρεῖ στά πλαίσια αὐτά προσωρινά τούς διαφοροποιημένους φόρους μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 60 000 λιρετῶν ἀνά ἑκατόλιτρο ἄνυδρου οἰνοπνεύματος. Τό ἀκυρωτικό δικαστήριο παρατήρησε ἀκόμη ὅτι ὁ ἐθνικός δικαστής δέ δύναται νά ἀποκλείσει τή δυνατότητα νά συμβιβάζεται μία κρατική ἐνίσχυση μέ τήν ἔννοια τῆς κοινῆς ἀγορᾶς, ὅταν ὄχι μόνο δέν ὑπάρχει ἀντίθετη δήλωση τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλά ἡ τελευταία ἔχει ἐπιπλέον ἀναγνωρίσει ρητῶς ὅτι τό μέτρο συμβιβάζεται μέ τή συνθήκη.

Τό Corte d'appello τοῦ Μιλάνου, στή διάταξη περί παραπομπῆς στό Δικαστήριό μας, ἀναφέρεται ρητῶς στίς ἀποφάσεις 1317 καί 1321/79 τοῦ ἰταλικοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου. Δέν τίς θεώρησε ὅμως ἐπαρκεῖς νά ἄρουν τίς ἀμφιβολίες σχετικά μέ τό συμβιβαστό τοῦ κρατικοῦ φόρου μέ τό κοινοτικό δίκαιο. Ἡ διατύπωση ἐντούτοις τῶν ἐρωτημάτων πού ὑποβλήθηκαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἀντανακλᾶ, ὅπως θά δοῦμε ἀμέσως, τόν προσανατολισμό πού υἱοθέτησε τό ἀνώτατο ἰταλικό δικαστήριο.

3. Τό πρῶτο ἀπό τά δύο ἐρωτήματα στά ὁποῖα καλεῖσθε νά ἀπαντήσετε, ἔχει διατυπωθεῖ ὡς ἑξῆς: «ἀφοῦ πρῶτα προσδιορίσει τό ἔννομο ἀποτέλεσμα τό ὁποῖο παράγει ἡ γνώμη πού ἐξέδωσε ἡ Ἐπιτροπή κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 169 τῆς συνθήκης περί ἱδρύσεως τῆς ΕΟΚ, νά ἀποφανθεῖ τό Δικαστήριο περί τοῦ ἐάν ἡ Ἰταλία παρέβη τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ἐπιβάλλοντας ἐπί τῶν εἰσαγόμενων ἐξ ἄλλων Κρατῶν μελῶν ἀποσταγμάτων οἴνου ἕνα σύστημα φορολογίας τό ὁποῖο περιλαμβάνει ἕνα κρατικό δικαίωμα ποσοῦ 60 000 λιρετῶν ἀνά ἑκατόλιτρο ἄνυδρου (90 000 λιρέτες μετά τό Μάρτιο τοῦ 1976), τό ὁποῖο δέν προβλέπεται γιά τά ὁμοειδή ἐγχώρια προϊόντα καί δέν ἐπιβάλλεται ἐπ' αὐτῶν».

Εἶναι προφανές ὅτι τό ἐρώτημα αὐτό πρέπει μέ τή σειρά του νά διαχωρισθεῖ σέ δύο μέρη, πρέπει δηλαδή νά προσδιορισθεῖ κατ' ἀρχήν τό ἔννομο ἀποτέλεσμα τῶν γνωμῶν τίς ὁποῖες ἐκδίδει ἡ Ἐπιτροπή κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 169 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἁπλή: οἱ γνῶμες αὐτές δέ δεσμεύουν (βλ. ἄρθρο 189 ἐδάφιο 2), συνιστοῦν δέ ἁπλῶς μία φάση τῆς ὅλης διαδικασίας τῆς βεβαιώσεως ἀπό τήν Ἐπιτροπή τῶν παραβιάσεων τῆς συνθήκης ἀπό τά Κράτη μέλη. Ἀντιπροσωπεύουν μία προϋπόθεση ἀπαραίτητη γιά νά μπορέσει ἡ Ἐπιτροπή νά προσφύγει στό Δικαστήριο «ἄν τό κράτος δέ συμμορφωθεῖ μέ τή γνώμη αὐτή ἐντός τῆς προθεσμίας πού τοῦ τάσσει ἡ Ἐπιτροπή» (ἄρθρο 169 ἐδάφιο 2).

Γνωρίζουμε πάντως ὅτι στήν προκειμένη περίπτωση τό ζήτημα τῶν νομικῶν συνεπειῶν τῶν γνωμῶν πού ἐκδίδονται δυνάμει τοῦ ἄρθρου 169 ἀνέκυψε λόγω τῆς ἐκδόσεως τῆς γνώμης τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1969 στήν ὁποία ἡ Ἐπιτροπή δήλωσε ὅτι ἡ Ἰταλία μποροῦσε νά διατηρήσει προσωρινά τίς ὑπάρχουσες διαφοροποιήσεις στόν τομέα τοῦ κρατικοῦ φόρου ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος. Εἶναι δυνατό νά θεωρηθεῖ παρόμοια δήλωση ὡς χορήγηση ἄδειας; Κατά τή γνώμη μου ἡ ἀπάντηση δέ δύναται παρά νά εἶναι ἀρνητική. Ἡ ἐξουσία τῆς Ἐπιτροπῆς νά ἐπιτρέπει συγκεκριμένες ἐνέργειες τῶν Κρατῶν μελῶν πρέπει νά προβλέπεται εἰδικά στή συνθήκη καί σέ καμία περίπτωση, ἐκτός μιᾶς παρόμοιας διατάξεως, δέ δύναται ἡ Ἐπιτροπή νά ἀπαλλάξει ἕνα κράτος, ἔστω καί προσωρινά, ἀπό τήν τήρηση τῶν ὑποχρεώσεων πού τοῦ ἐπιβάλλει ἕνας κανόνας ὅπως αὐτός τοῦ ἄρθρου 95, πολύ περισσότερο ὅταν πρόκειται γιά ἕναν κανόνα ὁ ὁποῖος ἐφαρμόζεται ἀμέσως καί τοῦ ὁποίου τήν τήρηση δύνανται νά ζητήσουν ἀκόμα καί οἱ ἰδιῶτες. Στήν πραγματικότητα, δήλωση ὅπως αὐτή ἡ ὁποία περιέχεται στή γνώμη τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1969, ἀναφορικά μέ τόν κρατικό φόρο ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος, ἐκφράζει ἁπλῶς τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς σύμφωνα μέ τήν ὁποία, τουλάχιστον γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα, ὁρισμένες ἐνέργειες τοῦ Κράτους μέλους στό ὁποῖο καταλογίζεται μία παράβαση τῆς συνθήκης, εἶναι μερικῶς δικαιολογημένες — μέ τρόπο ὥστε κατά τό μέτρο αὐτό, δέν πρέπει νά προχωρήσει ἡ διαδικασία τοῦ ἄρθρου 169 —, καί βέβαια δέν παρέχει στό ἐν λόγω Κράτος μέλος δικαίωμα νά συνεχίσει τίς ἴδιες ἐνέργειες, σάν ἡ ἑρμηνεία τήν ὁποία ἔδωσε στή συνθήκη ἡ Ἐπιτροπή νά τό ἀπάλλασσε ἀπό κάθε ἐνδεχόμενη εὐθύνη. Πρέπει νά ὑπομνησθεῖ σχετικά, ἀναφορικά πρός τήν παρούσα ὑπόθεση, ὅτι ἀπό τίς 15 Ὀκτωβρίου 1969 τό δικαστήριο κρίνοντας ἐπί τῆς ὑποθέσεως 16/69 Ἐπιτροπή κατά Ἰταλικῆς Δημοκρατίας (Raccolta 1969 σ. 377), εἶχε προσδιορίσει ὅτι τά ἀποστάγματα δέν περιλαμβάνονταν στόν κατάλογο

τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἀποκλείοντας ἑπομένως τή δυνατότητα νά δικαιολογηθεῖ μία φορολογική διάκριση ἀντίθετη πρός τό ἄρθρο 95 στόν τομέα τῶν ἀποσταγμάτων μέ τήν ἐπίκληση τῆς δυνατότητας παρεκκλίσεως στό γεωργικό τομέα ἀπό ὁρισμένους κανόνες τῆς συνθήκης. Αὐτό θά κλόνιζε τήν ἐπιχειρηματολογία ἐπί τῆς ὁποίας στηρίχθηκε ἡ Ἐπιτροπή γιά νά θεωρήσει δικαιολογημένη τή διαφοροποιημένη ἐφαρμογή τοῦ κρατικοῦ φόρου ἐπί τῶν οἰνοπνευμάτων (τουλάχιστον γιά τά οἰνοπνεύματα τά ὁποῖα περιέχονται στά ἀποστάγματα): ἡ ἰταλική κυβέρνηση ἔπρεπε νά συναγάγει τά ἀναγκαῖα συμπεράσματα γιά τή χάραξη τῆς πολιτικῆς της στόν τομέα τῆς φορολογίας τῶν ἀποσταγμάτων.

Σχετικά πάντοτε μέ τίς ἔννομες συνέπειες πού πρέπει νά ἀποδοθοῦν στίς γνῶμες πού ἐκδίδει ἡ Ἐπιτροπή δυνάμει τοῦ ἄρθρου 169, εἶναι χρήσιμο νά ὑπογραμμισθεῖ ὅτι οἱ ἐν λόγω συνέπειες ἀναπτύσσονται πάντοτε στά πλαίσια τῆς διαδικασίας τῆς διαπιστώσεως μιᾶς παραβάσεως καί δέν πρέπει νά συγχέονται μέ τίς ἐνδεχόμενες ἀπόψεις πού διατυπώνει ἡ Ἐπιτροπή στόν τομέα τῶν κρατικῶν ἐνισχύσεων. Ὑπάρχει πράγματι σαφής διάκριση μεταξύ τῶν παρατηρήσεων τῆς Ἐπιτροπῆς πού προβλέπει τό ἄρθρο 93 παράγραφος 3 καί τῶν γνωμῶν στίς ὁποῖες ἀναφέρεται τό ἄρθρο 169, διάκριση ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ στήν προφανή διαφορά μεταξύ τῆς διαδικασίας πού ἀποβλέπει στή διαπίστωση ὅτι μία ἐνίσχυση δύναται νά συμβιβάζεται μέ τήν κοινή ἀγορά καί τῆς διαδικασίας ἡ ὁποία ἀποβλέπει νά διαπιστώσει μία παράβαση τῆς συνθήκης. Εἶναι κατά τή γνώμη μου ἀπαράδεκτο μία δήλωση τῆς Ἐπιτροπῆς μέ τήν ὁποία θεωρεῖ ἕνα ὁρισμένο φορολογικό μέτρο ὡς μή ἀντιτιθέμενο πρός τήν συνθήκη, προσωρινά καί βάσει καθορισμένων αἰτίων, νά χαρακτηρίζεται ὡς δήλωση περί τοῦ συμβιβαστοῦ τοῦ ἐν λόγω μέτρου, θεωρουμένου ὡς ἐνισχύσεως, μέ τή συνθήκη. Ἐξάλλου στήν προκειμένη περίπτωση δέν προκύπτει ὅτι ἡ ἰταλική κυβέρνηση, στήν ἀλληλογραφία πού ἀντάλλαξε μέ τήν Ἐπιτροπή πρό τῆς ἐκδόσεως τῆς αἰτιολογημένης γνώμης τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1969, εἶχε ποτέ χαρακτηρίσει τόν ἐν λόγω φόρο ὡς ἐνίσχυση κατά τήν ἔννοια τῶν ἄρθρων 92 ἤ 93, οὔτε ὅτι ἡ Ἐπιτροπή, στίς ἀπόψεις πού διατύπωσε στίς 8 Μαΐου 1968 καί στίς 28 Φεβρουαρίου 1969, εἶχε τήν πρόθεση νά ἐφαρμόσει τίς προμνησθεῖσες διατάξεις τῆς συνθήκης ἐπί τοῦ ζητήματος τῆς διατηρήσεως τοῦ ἐν λόγω κρατικοῦ φόρου. Ὅπως εἴδαμε, ἡ Ἐπιτροπή ἔκρινε τόν ἐν λόγω φόρο ὡς παραδεκτό στηριζόμενη στήν ἐσφαλμένη προϋπόθεση ὅτι τό ἀπόσταγμα ἔχει γεωργικό χαρακτήρα, καθώς καί στήν ἰδέα, ἡ ὁποία κατόπιν διαψεύσθηκε ἀπό τήν ἀπόφαση Charmasson, ὅτι ἐν ἀναμονῇ μιᾶς κοινῆς ὀργανώσεως τῆς ἀγορᾶς, τά Κράτη μέλη εἶχαν τή δυνατότητα καί μετά τό τέλος τῆς μεταβατικῆς περιόδου νά διατηροῦν προσωρινά ὁρισμένα εὐεργετικά μέτρα ὑπέρ ὁρισμένων ἐγχώριων προϊόντων, ἔστω καί ἄν αὐτά ἦταν δυνατό νά παρεμβάλλουν ἐμπόδια στήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν προϊόντων ἐντός τῆς κοινῆς ἀγορᾶς. Ἀποκλείεται λοιπόν νά θεωρηθεῖ *ex post* ὅτι οἱ ἀπόψεις πού διατύπωσε ἡ Ἐπιτροπή ἐπί τοῦ θέματος τοῦ παραδεκτοῦ τοῦ ἰταλικοῦ κρατικοῦ φόρου ἐπί τοῦ οἰνοπνεύματος ἀφοροῦν τό πεδίο ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 92 καί 93 τῆς συνθήκης.

4. Τό δεύτερο μέρος τοῦ πρώτου ἐρωτήματος εἶναι διατυπωμένο κατά τρόπο πού δέν εἶναι σύμφωνος πρός τή λειτουργία μιᾶς διαδικασίας ἐκδόσεως προδικαστικῆς ἀποφάσεως περί ἑρμηνείας: ὁ δικαστής τῆς οὐσίας δέ δύναται νά ἀναμένει ἀπό τό Δικαστήριό μας νά ἀποφασίσει, ἐπί τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 177, ἐπί μιᾶς συγκεκριμένης περιπτώσεως ἐνδεχόμενης παραβιάσεως τῆς συνθήκης ἀπό ἕνα Κράτος μέλος. Ἐντούτοις, ὅπως καί σέ πολλές ἄλλες φορές συνέβη, τό ἐρώτημά δύναται νά ἐννοηθεῖ σέ ἀφηρημένο ἐπίπεδο: θά πρέπει στήν περίπτωση αὐτή νά ἐξετασθεῖ τό κατά πόσο συμβιβάζεται μέ τό ἄρθρο 95 ἡ ἐπιβολή ἀπό ἕνα Κράτος μέλος ἐπί τῶν εἰσαγόμενων ἐξ ἄλλων Κρατῶν μελῶν ἀποσταγμάτων ἑνός συστήματος φορολογίας τό ὁποῖο περιλαμβάνει μία φορολογική ἐπιβάρυνση ἡ ὁποία δέν προβλέπεται γιά τό ἀντίστοιχο ἐγχώριο προϊόν καί δέν ἐπιβάλλεται ἐπ' αὐτοῦ.

Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντηση πρέπει νά εἶναι ἀρνητική. Εἶναι προφανής ὁ διακριτικός χαρακτήρας ἑνός φορολογικοῦ συστήματος παρόμοιου μέ αὐτό τό ὁποῖο περιγράφηκε ἀνωτέρω. Ἀναρωτώμεθα ἐάν — ἀνεξάρτητα ἀπό τή σαφή διατύπωση τοῦ ἐρωτήματος καί ἔχοντας ὑπόψη τά χαρακτηριστικά τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως — ὑπάρχει φορολογική διάκριση ἀντίθετη πρός τό ἄρθρο 95 ὅταν ἡ διαφορετική μεταχείριση δέν προκύπτει ἀπό τήν ἴδια τή φορολογική διάταξη, ἀλλά ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ἐν λόγω διάταξη παρέχει φορολογικές ἀπαλλαγές ἤ μειώσεις οἱ ὁποῖες δέ δύνανται στήν πράξη νά ἐφαρμοστοῦν παρά μόνο ὑπέρ τῶν ἐγχώριων προϊόντων. Τό ἄρθρο ὅμως 95 εἶναι σαφές: ἀπαγορεύει νά ἐπιβάλλονται ἄμεσα ἤ ἔμμεσα στά προϊόντα ἄλλων Κρατῶν μελῶν ἐσωτερικοί φόροι ὁποιασδήποτε φύσεως, ἀνώτεροι ἀπό ἐκείνους πού ἐπιβαρύνουν ἄμεσα ἤ ἔμμεσα τά ὁμοειδή ἐθνικά προϊόντα. Ἡ περίπτωση κατά τήν ὁποία παρόμοιες φορολογικές ἀπαλλαγές ἤ μειώσεις ἐξαρτῶνται ἀπό προϋποθέσεις τίς ὁποῖες στήν πραγματικότητα δύνανται νά πληροῦν μόνο τά ἐγχώρια προϊόντα ἀποτελεῖ παράδειγμα φορολογίας ἡ ὁποία ἔμμεσα εἰσάγει διακρίσεις.

5. Μέ τό δεύτερο ἐρώτημά του τό Corte d'appello τοῦ Μιλάνου σᾶς ζητᾶ νά ἀποφανθεῖτε ἐάν μετά τό τέλος τοῦ δεύτερου σταδίου πού προβλέπεται στό ἐδάφιο 3 τοῦ ἄρθρου 95 ὡς τελευταία προθεσμία γιά τήν κατάργηση τῶν ἐσωτερικῶν κανονιστικῶν ρυθμίσεων πού ἀντιτίθενται στήν ἀρχή τῆς φορολογικῆς ἰσότητας πού θεσπίζουν τά ἐδάφια 1 καί 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, μποροῦσε νά παρασχεθεῖ στήν Ἰταλία ἡ ἄδεια νά διατηρήσει, προσωρινά, προϋπάρχουσα διάκριση στόν τομέα τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀποσταγμάτων οἴνου».

Ὁ ἐπιτακτικός χαρακτήρας τοῦ ἄρθρου 95 ἐδάφιο 3 εἶναι τόσο προφανής ὥστε νά μήν ἀπαιτοῦνται σχόλια: *τό ἀργότερο μέ τήν ἔναρξη τοῦ δεύτερου σταδίου,* τά Κράτη μέλη ὑποχρεοῦνταν νά καταργήσουν ἤ νά τροποποιήσουν τίς ὑπάρχουσες κατά τό χρόνο ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῆς συνθήκης διατάξεις οἱ ὁποῖες ἦταν ἀντίθετες πρός τίς διατάξεις τοῦ πρώτου καί δεύτερου ἐδαφίου τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου. Γιά τό λόγο αὐτό «μία προϋπάρχουσα κανονιστική ρύθμιση» (γιά νά χρησιμοποιήσω τήν ἴδια τή διατύπωση τοῦ δικαστῆ τῆς οὐσίας) ἡ ὁποία ἐπηρέαζε τήν εἰσαγωγή ἀποσταγμάτων ὄφειλε νά καταργηθεῖ: τό ἄρθρο 95 δέν προβλέπει τή δυνατότητα παρεκκλίσεων. Μέ τά δεδομένα αὐτά, ἀπομένει ἁπλῶς νά ἐξετασθεῖ ἐάν ἄλλοι κανόνες τῆς συνθήκης ἐπιτρέπουν ἐνδεχομένως τή μή τήρηση τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν διακρίσεων στό φορολογικό τομέα. Σέ μιά τέτοια προοπτική πρέπει νά ἐξετασθεῖ λεπτομερέστερα ἡ ἄποψη τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁρισμένα φορολογικά πλεονεκτήματα πού ἔχουν παραχωρηθεῖ σέ ἐγχώρια προϊόντα καί τά ὁποῖα λαμβάνουν τή μορφή ἐνισχύσεων πρός τήν ἐθνική παραγωγή, πρέπει νά κριθοῦν ὄχι σέ σχέση μέ τό ἄρθρο 95, ἀλλά μέ τά ἄρθρα 92 καί 93 τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Εἶναι ἀληθές ὅτι τό Corte d'appello τοῦ Μιλάνου δέν ἀναφέρθηκε καθόλου στούς ἀνωτέρω κανόνες — γεγονός πού ἐπιτρέπει τή σκέψη ὅτι δέ θεώρησε τήν ἑρμηνεία τους ὡς ἀπαραίτητη γιά τήν ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς πού τέθηκε ὑπό τήν κρίση του —, θεωρῶ ὅμως προτιμότερο νά δοθεῖ μία εὐρύτερη ἑρμηνεία στό ἐρώτημα τό ὁποῖο παρατέθηκε ἀνωτέρω καί νά ἐξετασθεῖ σύμφωνα μέ τήν ἄποψη τήν ὁποία υἱοθέτησε στήν παρούσα διαδικασία ἡ ἰταλική κυβέρνηση.

Σύμφωνα μέ τήν ἄποψη αὐτή, σέ περιπτώσεις παρόμοιες μέ τήν παρούσα, μία ἐνίσχυση πρός τήν κρατική παραγωγή δύναται νά ἀναγνωρισθεῖ, ὄχι μόνο διότι τό προϊόν τοῦ ὑψηλότερου φόρου πού ἐπιβάλλεται ἐπί τοῦ εἰσαγόμενου προϊόντος, προορίζεται νά ἐνισχύσει τήν ἐν λόγω παραγωγή, ἀλλά ἐπίσης καί διότι ἡ τελευταία αὐτή ὑπόκειται σέ μικρότερη φορολογική ἐπιβάρυνση. Κατά συνέπεια ἡ ὑπόθεση εἶναι διαφορετική ἀπό ἐκείνη τήν ὁποία ἐξέτασε τό Δικαστήριο στήν ἀπόφασή του τῆς 21ης Μαΐου 1980 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 73/79 Ἐπιτροπή κατά Ἰταλικῆς Δημοκρατίας, ὅπου ἀποφάνθηκε ὅτι «ἡ πρακτική τῆς φορολογικῆς διακρίσεως δέν ἐξαιρεῖται ἀπό τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου

95 λόγω τοῦ γεγονότος ὅτι δύναται ἐπίσης νά χαρακτηρισθεῖ ὡς τρόπος χρηματοδοτήσεως μιᾶς κρατικῆς ἐνισχύσεως».

Ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ παρατηρῶ ὅτι ἄν παρασχεθεῖ στά Κράτη μέλη ἡ δυνατότητα ὑπεκφυγῆς ἀπό τήν ἀπαγόρευση τοῦ ἄρθρου 95 μέ τό χαρακτηρισμό ἑνός διαφοροποιημένου φόρου ὡς μέτρου ἀσκήσεως μιᾶς πολιτικῆς στηρίξεως ἑνός τομέα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, τό γεγονός αὐτό θά δημιουργοῦσε τόν κίνδυνο νά καταστεῖ ἀδύνατος ὁ ἀντικειμενικός χαρακτηρισμός τῶν φορολογικῶν συστημάτων πού εἶναι ἀντίθετα πρός τό ἄρθρο 95. Πράγματι, ἡ διαφορά μεταξύ διακρίσεων φορολογικῆς μεταχειρίσεως οἱ ὁποῖες ἀποσκοποῦν μόνο στήν προστασία τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἔναντι τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, καί διαφοροποιημένων φορολογικῶν συστημάτων τά ὁποῖα εἰσάγουν διακρίσεις πού ἀποσκοποῦν νά στηρίξουν ἕναν ὁρισμένο τομέα τῆς ἀγορᾶς στά πλαίσια τῆς γενικῆς ἐθνικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, παρουσιάζει πλευρές τόσο ἀδιευκρίνιστες ὥστε νά δημιουργεῖ σοβαρούς κινδύνους καταχρήσεων. Εἶναι προφανές ὅτι οἱαδήποτε φορολογία ἡ ὁποία εἰσάγει διακρίσεις εἰς βάρος ὁρισμένων εἰσαγόμενων προϊόντων, περιέχει αὐτομάτως ἕνα πλεονέκτημα γιά τά ἀνταγωνιστικά ἐγχώρια προϊόντα καί κατά συνέπεια δύναται νά θεωρηθεῖ ὡς ἐνίσχυση πρός τήν ἐθνική παραγωγή. Ἄν λοιπόν θά ἔπρεπε νά θεωρηθεῖ ὅτι ἀποκλείονται ἀπό τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 95 οἱ φορολογικές πρακτικές πού εἰσάγουν διακρίσεις καί τίς ὁποῖες ἕνα Κράτος μέλος χαρακτηρίζει ὡς ἐκδήλωση τῆς πολιτικῆς του στηρίξεως ὁρισμένων τομέων θά περιοριζόταν σημαντικά ἡ δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 95.

Νομίζω ὅτι οἱ ἀντιρρήσεις πού ἀνέπτυξα βρίσκουν στήριγμα στή νομολογία σας. Ἀναφέρω κατά πρῶτο λόγο ὅτι στήν ἀπόφαση τῆς 22ας Μαρτίου 1977 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 74/76 Iannelli, εἴχατε τήν εὐκαιρία νά διευκρινίσετε ὅτι τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ἀφορᾶ τούς οἱασδήποτε φύσεως ἐσωτερικούς φόρους καί ὅτι γιά τό λόγο αὐτό «τό γεγονός ὅτι ἕνας φόρος ἤ ἕνα τέλος εἰσπράττεται ἀπό ἕναν ὀργανισμό δημόσιου δικαίου διαφορετικοῦ ἀπό τό κράτος ἤ πρός ὄφελός του, καί συνιστᾶ εἰδικό φόρο ἤ φόρο προοριζόμενο γιά εἰδικό σκοπό, δέ δύναται νά τόν ἐξαιρέσει ἀπό τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης» (Raccolta 1977 σ. 577). Καθώς τό ἀντικείμενο τῆς ὑποθέσεως ἐπί τῆς ὁποίας ἀποφάνθηκε τότε τό Δικαστήριο ἀφοροῦσε φόρους πού ἀποτελοῦν τμῆμα ἑνός κρατικοῦ συστήματος ἐνισχύσεων, δύναται νά συναχθεῖ ἀπό τήν προμνησθεῖσα ἀπόφαση ὅτι ἡ ἐνσωμάτωση μιᾶς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἡ ὁποία εἰσάγει διακρίσεις σέ ἕνα σύστημα ἐνισχύσεων δέν ἀρκεῖ γιά νά τήν ἐξαιρέσει ἀπό τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 95. Πιό πρόσφατα, στήν ἀπόφαση τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1978 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 148/77 Hansen, ἀποφανθήκατε ὅτι «στήν περίπτωση πού οἱ ἐθνικές φορολογικές νομοθεσίες εὐνοοῦν, μέσω φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἤ μέσω τῆς ἐφαρμογῆς μειωμένου ποσοστοῦ φορολογίας, τήν παραγωγή ὁρισμένου τύπου οἰνοπνεύματος ἤ ὁρισμένων κατηγοριῶν παραγωγῶν, ἔστω καί ἐάν τά πλεονεκτήματα αὐτά δέν εὐνοοῦν παρά μία μικρή μερίδα τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἤ χορηγοῦνται γιά εἰδικούς κοινωνικούς λόγους, τά ἴδια πλεονεκτήματα ὀφείλουν νά ἐπεκταθοῦν καί στά εἰσαγόμενα κοινοτικά οἰνοπνεύματα τά ὁποῖα πληροῦν τίς αὐτές προϋποθέσεις» (σημεῖο 20 τοῦ σκεπτικοῦ Raccolta 1978, σ. 1808). Σημειώνω ὅτι στήν ἴδια ὡς ἄνω ἀπόφαση προτιμήσατε νά ἐξετάσετε τό πρόβλημα ὑπό τό φῶς τοῦ ἄρθρου 95 καί ὄχι σέ σχέση μέ τίς διατάξεις περί ἐνισχύσεων τῶν ἄρθρων 92 ἕως 94, «ἄν καί οἱ τελευταῖες αὐτές διατάξεις στηρίζονται ἐπίσης στήν ἴδια βασική ἰδέα μέ τό ἄρθρο 95, δηλαδή τήν κατάργηση τῶν παρεμβάσεων δημόσιου χαρακτήρα — περιλαμβανόμενων τῶν φορολογικῶν μειώσεων — οἱ ὁποῖες δύνανται νά προκαλέσουν νόθευση τῶν συνθηκῶν ὑπό τίς ὁποῖες διεξάγονται οἱ συναλλαγές μεταξύ Κρατῶν μελῶν» (σημεῖο 14 τοῦ σκεπτικοῦ).

Τά προηγούμενα αὐτά ἐπιτρέπουν νά κατανοηθεῖ καλύτερα προμνησθεῖσα ἀπόφαση

τῆς 21ης Μαΐου 1980 ἐπί τῆς ὑποθέσεως 73/79 Ἐπιτροπή κατά Ἰταλικῆς Δημοκρατίας, ἡ ὁποία ἐπιβεβαιώνει ὅτι ὁ ἐνδεχόμενος ἀσυμβίβαστος χαρακτήρας μιᾶς ἐνισχύσεως πρός τό ἄρθρο 95 δύναται νά ἀποτελέσει βάσιμο λόγο γιά τήν κατάργηση τοῦ μέτρου. Αὐτό ἀναγκαστικά συμβαίνει ὅταν ὁ τρόπος χρηματοδοτήσεως τῆς ἐνισχύσεως εἶναι τέτοιας φύσεως ὥστε νά πλήττει τά ἀνταγωνιστικά ξένα προϊόντα τά ὁποῖα δέν εὐεργετοῦνται ἀπό τήν ἐνίσχυση, ἤ ὅταν τό προϊόν ἑνός φόρου, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλεται κατά τρόπο πού νά μήν εἰσάγει διακρίσεις ἐπί τῶν ἐγχώριων προϊόντων καθώς καί ἐπί τῶν εἰσαγόμενων, προορίζεται νά χρηματοδοτήσει τήν ἐνίσχυση πού χορηγεῖται στά ἐγχώρια προϊόντα. Στήν περίπτωση πού μᾶς ἀπασχολεῖ, ἡ ἐνίσχυση τῆς ἐγχώριας παραγωγῆς γινόταν μέσω τῆς ἐφαρμογῆς ἑνός συστήματος φορολογικῶν διευκολύνσεων (ἀπαλλαγῶν ἤ μειωμένων ποσοστῶν) ἀπό τίς ὁποῖες στήν πράξη ἐπωφελοῦνταν μόνον τά ἐγχώρια προϊόντα. Γιά τό λόγο αὐτό, ἔστω καί ἄν ἡ χορήγηση ἐνισχύσεως στά ἐν λόγω προϊόντα ἦταν ἀποδεκτή, τό γεγονός ὅτι αὐτή πραγματοποιοῦνταν μέσω μιᾶς φορολογίας ἡ ὁποία εἰσήγαγε διακρίσεις εἰς βάρος τῶν εἰσαγόμενων προϊόντων ἀρκεῖ γιά νά χαρακτηρισθεῖ ἡ ἐν λόγω ἐνίσχυση ὡς ἀσύμβαστη μέ τό ἄρθρο 95 καί κατά συνέπεια ἀπαγορευμένη.

6. Διά τούς ὡς ἄνω λόγους προτείνω νά ἀποφανθεῖ τό Δικαστήριο ὡς ἐξῆς ἐπί τῶν προβλημάτων πού ἤγειραν οἱ αἰτήσεις τοῦ Corte d'appello τοῦ Μιλάνου περί ἐκδόσεως προδικαστικῶν ἀποφάσεων:

1. Οἱ γνῶμες πού ἐκδίδει ἡ Ἐπιτροπή κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 169 τῆς συνθήκης ΕΟΚ δέν εἶναι δεσμευτικές. Τά ἔννομα ἀποτελέσματα τά ὁποῖα δύνανται νά παράγουν παραμένουν στά πλαίσια τῆς διαδικασίας τοῦ καταλογισμοῦ τῶν παραβάσεων ἡ ὁποία ρυθμίζεται ἀπό τό ἐν λόγω ἄρθρο.

2. Ἡ ἀπαγόρευση τῶν διακρίσεων τήν ὁποία θεσπίζει τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἀφορᾶ κάθε φορολογικό σύστημα τό ὁποῖο ἄμεσα ἤ ἔμμεσα (καί ἐπομένως ἐπίσης μέσω τῆς χορηγήσεως φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν ἤ ἐκπτώσεων οἱ ὁποῖες στήν πράξη ἐφαρμόζονται μόνο ὑπέρ τῶν ἐγχώριων προϊόντων), ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά πλήττει τά εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα βαρύτερα ἀπό τά ἀντίστοιχα ἐγχώρια προϊόντα.

3. Μετά τήν ἔναρξη τοῦ δεύτερου σταδίου τῆς μεταβατικῆς περιόδου πού προβλέπει τό ἄρθρο 8 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τό ἄρθρο 95 ἀπαγορεύει κατά τρόπο κατηγορηματικό κάθε ἐσωτερική φορολογία πού δημιουργεῖ διακρίσεις.

4. Τό γεγονός ὅτι τό κράτος πού ἐπιβάλλει τή φορολογία θεωρεῖ ἕνα καθεστώς φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν, προορισμένο νά εὐνοήσει τήν ἐγχώρια παραγωγή, ὡς ὄργανο μιᾶς γενικῆς πολιτικῆς στηρίξεως τομέων τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας πού ἔχουν ἀνάγκη ἐνισχύσεως, δέν ἀρκεῖ γιά νά ἄρει τήν ἀπαγόρευση τῶν διακρίσεων πού θεσπίζει τό ἄρθρο 95.